

værste Fjende, og jeg tror, at der her paa dette Grundlag kan skabes et godt og nyttigt Arbejde, ikke alene for Husmanden, men ogsaa for hele Landbruget — der vil derved i sin Tid faas en fastere Arbejds-kraft, og for Husmændene vil der skaffes de mange lykkelige Hjem. Jeg har haft en Del med denne Sag at gøre lige siden dens første Begyndelse. Jeg var Ordfører for Lovforslaget om Landbokommissionens Nedsættelse, og det er jo den, som nærmest er Ophavet til dette Lovforslag — det blev indbragt af det ærede Medlem for Møen (Bojsen). Jeg har siden været Medlem af Landbokommissionen, og jeg har været Medlem af de Udvalg, der have været nedsatte med Undtagelse af i Aar. Det var min egen Skyld, at jeg ikke kom i Udvalget, fordi jeg mener, at Udvalgene en Gang imellem bør skifte noget, bør optage ny Medlemmer, for at der ligesom kan komme nyt Blod ind, og Sagerne kunne behandles paa en mere alsidig Maade. Det er som sagt nærmest Landbokommissionens Betænkning, der har været Grundlaget for dette Forslag. — Da denne Kommission i sin Tid blev nedsat, saa man noget skeptisk paa den, som man i Reglen ser paa alle Kommissioner, men det har vist sig, at dens Arbejder nu *alle* ere blevne til Love, og jeg tror, at vi kunne være glade over, at der er blevet lovgivet paa alle Omraader efter Landbokommissionens Indstilling. Som Medlem af Landbokommissionen kan jeg ikke andet end med Glæde se tilbage paa, at alt, hvad man der har gjort, er blevet til Lov. Men naar jeg nu takker Udvalget, skal min Tak ogsaa gælde den ærede Landbrugsminister, som ikke mindst har højet sig i denne Sag. I Landbokommissionen var hans Stilling imod Flertallet; men efter at han er bleven Minister, har han forstaaet sin Opgave som Minister saaledes, at han burde mægle mellem Tingene, og han har jo ganske vist, efter hvad man kender dertil, opgivet en Del af sine Anskuelse om selve denne Sags Ordning for at faa den ført ud i Livet. Altsaa, ogsaa ham skyldes der megen Tak. Jeg vil nu haabe, at dette Lovforslag maa blive til Glæde og Lykke omkring i de mange Hjem, det skaber. Skaber det end ikke saa mange, som Landbokommissionens Forslag vilde have skabt, saa maa jeg erindre om, at det er jo et Forsøg, og hvis dette Forsøg viser sig lykkebringende, er jeg ikke i Tvivl om, at man snart kommer til at skabe flere. Man har forøget Tilskuddene baade til Sygekasserne og Alder-

domsunderstøttelseskasserne, og det vil selvfølgelig ogsaa blive Tilfældet her, naar det viser sig, at alt gaar godt, og at baade Husmænd og Arbejdsgivere ere fornøjede med denne Lov. Med disse Ord vil jeg ønske god Lykke for Lovens Iværksættelse.

R. Sørensen: Naar jeg har begæret Ordet i denne Sag, saa er det for at reservere mig. Jeg kan ikke som den ærede Ordfører lovprise Loven i høje Toner. Man maa jo spørge Erfaringen til Raads og spørge: Hvorledes sidde Husmændene i det store og hele, hvordan er deres Stilling og Vilkaar i det hele? Den ærede Ordfører oplyste nok, at en Mand vil komme til i de første Aar at svare 108 Kr., og naar han skal betale Afdrag, 126 Kr. aarlig; men saadanne Eksempler kunne ikke statuere i Befolkningen, thi der er ingen Husmænd, der sidder med saadanne Udgifter, de ville ikke kunne eksistere. Dette er det praktiske Syn paa Sagen; om Forholdet vil forbedre sig i Fremtiden, ved jeg selvfølgelig ikke. Jeg har haft en Del Betæneligheder med Hensyn til denne Lov. Den ærede Ordfører oplyste, at der vilde komme 550 à 600 Huse aarlig, jeg har da tænkt mig, at det muligvis kunde bevirke, at det kunde trykke Prisen paa de alt bestaaende Huse af samme Størrelse, og hvis det skulde ske, saa vil Forholdet jo faktisk blive det, at vore Husmænd, netop de, der have det trangest, komme til at betale Gildet. Den ærede Ordfører vil maaske sige: Ja, det er kun saa ganske faa; men jeg tror dog at turde sige, at det omtrent er det samme Antal Huse af netop denne Størrelse, som bliver solgt om Aaret, saa det er ikke uden for al Fare. En anden Anke, jeg har at fremsætte, er, at en saadan Husmand absolut maa være henvist til at tage saa meget Arbejde, han kan faa, han kan umuligt ernære en Familie uden at anstrenge sig efter yderste Evne, og skulde Loven bevirke, at man fik en hel Del Husmænd ud paa Landet, som trykkede Lønnen en hel Del mere ned, end den er, mener jeg, at vi have gjort galt værre, thi det er en Kendsgerning, at Landarbejderne for Øjeblikket lønnes meget daarlig. Den ærede Ordfører omtalte, at Falbe-Hansen havde skrevet en Afhandling om dette Emne; ja det er meget rigtigt; men det er mange Aar siden, og da kunde Falbe-Hansen ikke skue, hvad der vilde ske i Fremtiden. Det stod for ham saaledes, at Landarbejderne kunne producere